

Rapport från mötet i förvaltningskommittén för spannmål, oljeväxter, ris, socker inom den gemensamma marknadsordningen den 31 oktober 2024

Sammanfattning

Mötet innehöll de sedvanliga dagordningspunkterna om väderleksutvecklingen den senaste månaden i EU samt marknadssituationen för socker, spannmål och oljeväxter. Utöver detta diskuterades olika frågeställningar kring kommissionens arbete med att öka transparensen i livsmedelskedjan.

Deltagare: Från Sverige deltog Patrik Eklöf, SJV

Nästa möte: 28 november

1.1 Väderlekssituationen 1 september – 15 oktober i EU

En representant för JRC redogjorde för extrema väderlekshändelser under säsongen så här långt och vilken påverkan detta har haft för olika grödor.

Vintern (2023/24) hade varit den varmaste på 30 år i EU förutom i Skandinavien och Baltstaterna där det istället hade varit mycket kallt i vissa delar. Mer regn än normalt hade fallit i norra EU medan normal nederbörd hade registrerats i de södra delarna av EU.

Vår, sommar och höst (2024) kännetecknades av rikligt med regn i de västra och centrala regionerna i EU och under sommaren uppmättes mycket höga temperaturer med torra som följde. I Skandinavien hade det varit varmt i södra delarna och kallt norröver under våren medan sommaren och hösten varit varmare än normalt i främst Finland. Under våren hade rikligt med regn fallit i Östergötland och under sommaren i Södermanland och Uppland.

Hektaravkastningarna för vete och majs i EU 2024 hade sänkts med 3 % respektive 9 % jämfört med det senaste femårsgenomsnittet. För svensk del hade avkastningen höjts med 2 % (främst beroende på att avkastningen 2023 var låg) och uppgick till 6,80 ton/ha. JRC redovisade också den långsiktiga trenden för hektaravkastningen för olika grödor i EU. Denna trend visade på att ökningstakten har avstannat eller avtagit för vete och majs, vilket kan tillskrivas de senaste årens exceptionella väderleksförhållanden.

1.2 Marknadssituationen för socker

Världsmarknadspriserna för både vit- och råsocker hade sjunkit jämfört med föregående möte. Gynnsammare väderleksförhållanden i Brasilien samt att landets största sockerproducerande region har ökat sin sockerproduktion med 8 % under i oktober är bidragande orsaker till sänkta priser denna månad. Torka och extrem värme har tidigare orsakat bränder i Brasilien som har skadat sockerrörsodlingarna men det gynnsammare väderleksläget med regn minskar risken för detta framöver.

Senast tillgängliga pris på vitsocker i EU avser september och uppgick till 760 euro/ton, vilket var en sänkning med 3 % jämfört med månaden dessförinnan. Kommissionen har påbörjat en beräkning av marginalerna (primärproduktion till detaljist) för socker i livsmedelskedjan som ett led i att öka marknadstransparens i EU:s livsmedelssektor. Beräkning är ännu preliminär och kommissionen ska återkomma med mer information om detta till kommande möten. Olika andra åtgärder har redan vidtagits av kommissionen i detta hänseende, t.ex. har en samlade webbportal (AFCO) upprättats som ska innehålla olika priser, kostnader och handelsmarginaler för olika produkter i hela livsmedelskedjan, d.v.s. från primärproducent till konsument

1.3 Marknadssituationen för spannmål, oljeväxter och ris

Jämfört med föregående månad hade vetepiserna sjunkit på den europeiska marknaden och varit förhållandevis stabila på den amerikanska marknaden. Majspriset i USA hade varit stabilt medan priset på raps hade ökat i EU. Fortsatt stark exportkonkurrens från svartahavsregionen samt gynnsammare väderlek med regn för höstvetet i både USA och Ryssland påverkar priserna nedåt i EU. Exporten från Ukraina och Ryssland har under de första fyra månaderna för säsongen 2024/25 varit så hög att endast hälften återstår av beräknad total exportkvantitet för säsongen i respektive land. Detta kan innebära att exportkonkurrensen från svartahavsregionen avtar framöver. Det stigande rapspriset i EU kan bland annat kopplas till stigande priser på palmolja i Malaysia och i Indonesien. Det har rapporterats att marknadsbalansen är snäv för palmolja i Malaysia för tillfället. Världsmarknadspriserna på ris fortsätter att sjunka i Asien bland annat beroende på goda skördeutsikter i Indien.

Kommissionen redovisade den senaste prognosen för produktion, konsumtion och lager av spannmål i världen 2024/25 som publicerats av IGC. Det var inga större förändringar som hade skett jämfört med föregående prognos men världslagren av spannmål ökade något på grund av uppjusterade lager i början av säsongen.

Milj ton	IGC 23/24 okt	IGC 24/25 okt	USDA 23/24 okt	USDA 24/25 okt
Produktion				
Vete	795	798	790	794
Majs	1 229	1 224	1 226	1 217
Övrigt	282	293	276	283
Totalt	2 306	2 315	2 292	2 294
Utgående lager				
Vete	272	266	266	257
Majs	286	279	306	310
Övrigt	38	36	37	23
Totalt	596	581	609	590

Nya nedjusteringar av EU:s produktion av spannmål och oljeväxter 2024/25 framgår av nedanstående tabeller.

EU27 2024/2025 Production

(million tonnes)

	2023/24	2024/25		vs. 2023/24 (%)	vs. 5-year av. (%)
	Forecast	Sep Projection	Oct Projection		
Soft wheat	125.2	114.6	112.6	-10.0	-11.1
Durum wheat	7.4	7.2	7.2	-2.9	-2.9
Barley	47.2	50.4	49.8	5.4	-4.8
Maize	61.3	60.1	58.0	-5.4	-12.5
Rye	7.4	7.1	6.9	-6.1	-11.2
Oats	5.8	8.0	7.9	36.0	10.0
Total	268.2	260.9	255.6	-4.7	-8.9

Source: DG AGRI - E4

EU OILSEEDS PRODUCTION *(million tonnes)*

	5-year trimmed average	2023/24	2024/25	vs. 2023/24 (%)	vs. 5-y AVG (%)
		October	October		
Rapeseed	17.77	19.75	17.14	-13.2	-3.5
Sunflower	9.79	9.82	8.14	-17.1	-16.8
Soya Beans	2.67	2.79	2.79	-0.1	4.5
TOTAL	30.01	32.45	28.14	-13.3	-6.2

Sources : EC - DG AGRI.

1.4 Marknadssituationen för etanol

Kommissionen gav en kortfattad översikt av marknadsläget för etanol, redovisade ett första utkast till EU:s försörjningsbalans samt gav en kortfattad redogörelse för nuläget i tvisten mellan EU och Pakistan gällande export av etanol till EU.

Den senaste prognosen från IGC visar på en produktion av etanol i världen 2024 uppgående till 138,3 miljarder liter, vilket är rekord för andra året i rad. Råvaror för produktion av etanol består fortfarande till största delen av majs och sockerprodukter. Vete som råvara används i mycket liten utsträckning i världen förutom i EU där den är den hudsakliga råvaran för att producera etanol. Konsumtionen i världen i världen uppgår till 137,3 miljarder liter, vilket också är rekord. Priserna för etanol till bränsle hade sjunkit sedan sommaren men stigit något under oktober. Prisprognoser för kommande månader t.o.m. mars 2025 visade på högre priser.

Högst preliminära uppgifter (rapporterade av medlemsstaterna) för produktion och konsumtion 2024 i EU uppgick till ca 59 miljoner liter respektive drygt 66 miljoner liter. Produktionen är ca 4 % lägre än föregående år och konsumtionen är ca 1 % lägre.

Kommissionen (DG Trade) håller fortfarande på att bereda frågan huruvida åtgärder ska vidtagas för att skydda den inhemska EU-industrin mot import av etanol från Pakistan som anses vara subventionerad. Möte har hållits där både EU-industrin och Pakistan var närvarande. Enligt artikel 30 i GSP-förordningen ska kommissionen upphäva förmånsordningen för import av etanol från Pakistan om denna orsakar eller hotar att orsaka allvarliga störningar på EU:s marknad.

1.5 Kontroll av olivolja i EU

Återkommande rapportering från kommissionen med anledning av medlemsstaternas genomförda kontroller angående märkning och innehåll för olivolja som säljs i EU. Under 2023 hade medlemsstaternas kontroller resulterat ibland följande:

- En avvikelse på 17 % när det gäller överensstämmelse med regelverket för hur förpackningarna ska märkas. Avvikelsen i producentländer var 15 % och i icke-producentländer 25 %.
- En avvikelse på 34 % för överensstämmelse med vilken kategori av olivolja som förpackningen innehöll. Avvikelsen i producentländer var 33 % och i icke-producentländer 38 %.

1.6 Marknadstransparens

Sedvanlig redovisning från kommissionen gällande medlemsländernas rapportering av olika uppgifter för spannmål, oljeväxter och utsäde. Inga större förändringar hade skett sedan föregående rapporteringstillfälle.

1.7 Marknadspriser för spannmål

För att öka marknadstransparens i EU:s livsmedelssektor har en rad olika åtgärder vidtagits av kommissionen, t.ex. har en samlande webbportal (AFCO) upprättats som ska innehålla olika priser, kostnader och handelsmarginaler för produkter i hela livsmedelskedjan, d.v.s. från primärproducent till konsument. När det gäller beräkningar av handelsmarginaler för spannmål (från primärproduktionsledet till detaljistledet) har kommissionen efterfrågat information om de mest representativa priserna som kan användas i beräkningarna samt om hur stor andel av den marknadsförda volymen är kvarnvetet respektive fodervete. Hittills hade 19 medlemsstater svarat på kommissionens frågor.